MALTA

QORTI TA' L-APPELL KRIMINALI

ONOR. IMHALLEF

DAVID SCICLUNA

Seduta tas-17 ta' Gunju, 2015

Appell Kriminali Numru. 404/2014

Il-Pulizija

v.

Gertrude Zammit

Il-Qorti:

1. Rat l-imputazzjoni miġjuba mill-Pulizija Eżekuttiva kontra Gertrude Zammit, karta ta' l-identita` numru 350977(M), talli nhar l-1 ta' Lulju 2014, meta hekk ordnat mill-Qorti jew marbuta bil-kuntratt biex tagħti aċċess lil John Mark Zammit għal uliedhom, irrifjutat li tagħmel hekk mingħajr raġuni xierqa;

2. Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali tat-13 ta' Ottubru 2014 fejn dik il-Qorti, wara li rat l-artikolu 338(ll) tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, sabet lill-imsemmija Gertrude Zammit ħatja u kkundannatha twiddiba u ċanfira;

3. Rat ir-rikors ta’ appell ta’ l-imsemmi Gertyrude Zammit ppreżentat fil-15 ta’ Ottubru 2014 fejn talbet li din il-Qorti tirrevoka s-sentenza appellata u tilliberaha minn kull ħtija u piena;

4. Rat l-atti kollha tal-kawża; rat il-fedina penali aġġornata ta’ l-appellant esebita mill-prosekuzzjoni b’ordni ta’ din il-Qorti; semgħet ix-xhieda; semgħet it-trattazzjoni; ikkunsidrat:

5. L-aggravji ta’ l-appellanti Gertrude Zammit huma s-segwenti:

> “(1) F’dan il-kaz l-esponenti mhijiex qed tallega li kellha raguni tajba ghala ma baghtitx lit-tifla. Fil-fatt hija segwiet l-istess procedura li dejjem issegwi anke f’dawk l-okkazjonijiet meta t-tifla tmur. L-omm mhijiex qed tinheba wara xi skuza li t-tifla ma tiflahx, li t-tifla ghandha rasha tugaghha, li telghalha d-deni, jew mitt elf skuza ohra illi jidhru gustifikazzjoni. Il-fatti ma jikkostitwux ir-reat.
>
> “(2) Ir-reat jikkonsisti bhala fatt illi l-omm ma tkunx tat l-access skond id-digriet. Ir-raguni tajba hija eskulpanti. Jekk il-fatt l-*actus reus* ma jigix kommess allura mhijiex kwistjoni illi wiehed jispjega ghala dan ma garax. Jekk l-omm tipprepara z-zewgt itfal bl-istess mod u waqt li t-tifel jaqbad u jidhol fil-karozza ta’ nannuh u t-tifla tohrog mill-isfera ta’ kontroll ta’ ommha, timxi fuq il-bankina tat-triq pubblika, tkellem lil nannuha u tghidlu li ma tridx tmur. Hawnhekk ma jistax jinghad illi l-omm ma tatx l-access. Hi tkun ghamlet il-parti mistennija minnha filwaqt illi n-nannu patern ma jhossx illi la t-tifla tkun waslet sa hdejh jerfaghha u jdahhalha fil-karozza. Jekk allura jkun naqas xi hadd ikun in-nannu illi jhalliha <u>terga’ lura</u> lejn id-dar ghaliex hi waqt li ommha baghtitha ma tkunx trid tmur.
>
> “(3) In-nannu patern stqarr li huwa ma jdumx jistenna wisq u wara li jkun kellem lit-tifla jitlaq. Kieku t-tifla ma tidhirx u tkun qrib nannuha wiehed jista’ jibda jiddiskuti li l-omm ma tatx l-access pero` ma jistax jinghad l-istess meta t-tifla tkun imxiet bicca sew fuq il-bankina tasal fejn nannuha u konsegwentement l-omm tkun ossevat dak li hu mpost fuqha mid-Digrieti tal-Qorti. Jekk wiehed jiehu ezempju bl-analogija meta ragel ikun obbligat li jhallas manteniment u jibghat cekk u jkun hemm il-fondi, huwa jkun qieghed jottempera ruhu mad-digriet. Jekk il-mara da parti taghha imbaghad ma ssarrafx ic-cekk ma tistax tghid li r-ragel naqas li jghaddilha l-manteniment. Bl-istess mod f’dan il-kaz, jekk l-omm tkun ghamlet is-sehem taghha u harget mill-isfera tal-kontroll taghha lil minuri biex taqbad it-triq halli tmur hija tkun wettqet l-obbligu taghha taht id-digriet w ghalhekk ma tista’ qatt tinstab hatja li naqset li taghti access tal-minuri lil missier.
>
> “(4) Il-fatt biss li t-tifla ma tmurx ma min kellu jwassalha ma jfissirx li awtomatikament hemm l-elementi tar-reat dedott. Il-verb operattiv huwa ‘taghti’. Jekk hija tkun tat l-opportunita` ghall-access u dan jirrizulta minghajr dubju allura r-reat ma jkunx jissussisti taht l-ebda ipotezi tal-ligi.”

6. Mill-provi jirriżulta li fid-data in kwistjoni, ulied l-appellanti kienu jirrisjedu magħha, filwaqt li żewġha kellu d-dritt ta’ aċċess. Kien missier żewġha, Joseph

Zammit, in-nannu patern, li kien imur għat-tfal biex jeħodhom għand missierhom. Kien hemm okkażjonijiet, inkluż fid-data in kwistjoni, fejn it-tifla minorenni ta' erba' snin irrifjutat li tmur miegħu. L-appellanti tgħid illi hi stess ma kinitx tkun taf li bintha se tirrifjuta li tmur għax hi kienet tippreparahom lit-tnejn biex imorru. Fil-fatt hija wriet lill-Qorti video ta' okkażjoni minnhom fejn it-tifla tagħha niżlet it-taraġ ta' barra tad-dar tagħhom, marret ħdejn nannuha, tidher qed tkellmu u tirritorna lejn ommha. Mill-affidavit ta' P.S. 1270 Antoine Zammit jirriżulta li meta hu kellem lill-appellanti hija qaltlu li meta missier żewġha mar għat-tfal, hi bdiet tibgħathom u damet tipprova tikkonvinċi lit-tifla għal għoxrin minuta iżda ma riditx tmur.

7. Joseph Zammit xehed illi f'dawk l-okkażjonijiet li ma kinitx tkun trid tmur, kienet tinżel b'ommha warajha, tkun tidher beżgħana u mħawda u tgħidlu "I don't want to come". Meta jsaqsiha "Why?" ma kinitx tkellmu, iddur, titfa' rasha baxxuta b'xagħarha quddiem għajnejha u ddur lejn ommha u taqbad u titlaq. Huwa kien jibqa' jħares biex forsi jisma' lil ommha, l-appellanti, tgħidilha "Go with nannu" jew taqbad lit-tifla u teħodha fil-karozza.

8. Fil-video li rat din il-Qorti, l-appellanti ma niżlitx mat-tifla, u t-tifla dehret f'konversazzjoni qasira u normali ma' nannuha. Meta tirritorna u tara lill-appellanti tieħu l-video titbissem. Fl-istess ħin ma jidher li sar l-ebda ġest mill-appellanti biex tħeġġeġ lil bintha tmur ma' nannuha.

9. L-appellanti tgħid illi għamlet dak li trid il-liġi. L-artikolu 338(ll) tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta jipprovdi li huwa ħati ta' kontravvenzjoni kontra l-ordni pubbliku kull min, meta ordnat jew ordnata mill-qorti jew kif marbut jew marbuta bil-kuntratt biex jagħti jew tagħti aċċess lil wild taħt il-kustodja tiegħu jew tagħha, jirrifjuta jew tirrifjuta li jagħmel jew tagħmel hekk mingħajr raġuni xierqa. Hija tgħid illi l-aċċess tagħtu u kien ħaddieħor li ma pprevalixxiex ruħu minn dik l-opportunita` meta ħalla lit-tifla tirritorna lejn ommha. Joseph Zammit, mistoqsi in kontro-eżami jekk qattx refagħha lit-tifla biex idaħħalha fil-karozza, wieġeb: "No, ma tarax."

10. Huwa minnu illi l-appellanti bagħtet lit-tifla għall-aċċess u għalhekk, *on the face of it*, jidher li "tat" l-aċċess. Iżda dak l-għoti ta' aċċess ma kienx wieħed effettiv. Ma taqbel xejn mal-pretensjoni ta' l-appellanti illi kellu jkun in-nannu li jieħu l-passi meħtieġa biex jassigura li t-tifla tidħol fil-karozza tiegħu billi jerfagħha u jdaħħalha fil-karozza, anke kontra l-volonta` tagħha. Kieku għamel hekk, probabilment kien jiġi ffaċċjat b'rapport lill-Pulizija mill-appellanti. Naturalment seta' jipprova jipperswadiha tmur miegħu, u ma tantx jidher li kien jagħmel xi sforzi partikolari biex jagħmel hekk. L-obbligu, pero`, kien fuq l-appellanti.

11. Din il-Qorti sejra tirreferi għas-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija v. Natasha Theuma** mogħtija minn din il-Qorti diversament presjeduta fit-8 ta' Gunju 2007 fejn ingħad:

> **"Din il-Qorti taqbel perfettament ma' dak li jinghad fis-sentenza appellata, anke fuq l-iskorta ta' sentenza ta' din il-Qorti (Qorti ta' l-Appell Kriminali), diversament komposta, tas-17 ta' Frar 2005 fl-ismijiet Il-Pulizija v. Isabelle Cilia, fis-sens li l-paragrafu (*ll*) in dizamina jimporta element ta' *positive obligation* da parti ta' min ikollu l-kura u l-kustodja tal-minuri. Fi kliem iehor, ma hux bizzejjed li dak li jkun ma jfixkilx l-access tal-parti l-ohra (fil-kaz in dizamina, tar-ragel) izda hemm ukoll l-obbligu li l-parti li jkollha l-kura u l-kustodja "taghti access", espressjoni li timplika, fil-kazijiet kongruwi, li min ikollu l-kura u l-kustodja ghandu fizikament jikkonsenja il-wild lill-parti l-ohra. Fil-kaz Cilia, *supra*, gie ritenut li r-rifjut ta' tifel ta' ghaxar snin li jmur ghand missieru, probabbilment ghax kien jara lil ommu tibki u ghalhekk b'sens ta' lealta` lejha ma kienx irid imur ghand missieru, ma kienx jezonera lill-omm milli fizikament tikkonsenja lil dan it-tifel lill-missier. Kif inghad f'dik is-sentenza, l-ordni tal-qorti civili kompetenti kellu jigi rispettat u osservat *ad unguem* u ma setax *"…jigi evitat biss bl-agir testard ta' tifel ta' ghaxar snin li zgur ma jipprezenta ebda diffikulta` biex jigi konsenjat fizikament, anke okkorrendo kontra r-rieda tieghu, mill-omm lill-missier. Altrimenti jigi li dan it-tifel ckejken ikun qed jassumi poteri ta' qorti ta' appell jew ta' revizjoni biex jibdel hu l-ordni tal-qorti."* Jizdied jinghad li kieku din il-Qorti ma kellhiex tinsisti fuq l-osservanza skrupoluza tal-ordni tal-qorti civili kompetenti, ikun ferm facli ghal min ikollu l-kura u l-kustodja tal-minuri li taht l-icken pretest jevita l-obbligu tieghu li "jaghti access"; ikun ukoll facli li dan l-obbligu jigi eluz billi, kif sfortunatament spiss jigri, it-tfal jigu manipulati, direttament jew indirettament, bi kliem, gesti jew anke b'semplici atteggjament da parti ta' min ikollu l-kura u l-kustodja biex dawn "jirrifjutaw" li jmorru mal-parti l-ohra. Mill-banda l-ohra wiehed ma jridx jinsa wkoll li anke t-tfal jistghu jippruvaw jisfruttaw u jimmanipulaw is-sitwazzjoni, hafna drabi ta' tensjoni u pika, li jkunu jinsabu fiha l-genituri, a beneficcju taghhom, u dak li jkunu "jridu" jew "jixtiequ" it-tfal ma hux necessarjament fl-interess veru taghhom."**

12. Fil-każ in eżami, minn dak li qal P.S. 1270 Antoine Zammit jidher li almenu l-appellanti ppruvat tipperswadi lil bintha tmur ma' nannuha, mingħajr suċċess. F'sitwazzjonijiet bħal dawn trid tingħata attenzjoni wkoll għall-fraġilita` tal-minorenni u għall-fatt li l-forza tista' tkun kontro-produċenti. Meta xehdet quddiem din il-Qorti l-appellanti qalet li kienet tinżel mat-tifla biex tħeġġiġha tmur, ħaġa miċħuda minn Joseph Zammit. Ma qalitx x'għamlet, pero`, biex tipprova tipperswadiha. Jidher li sussegwentement, sabiex tipperswadi lit-tifla tmur, kellha tgħidilha li "jekk ma tmurx ħa nidħol il-ħabs". Għalhekk, anke f'dan il-każ l-għoti ta' aċċess ma kienx wieħed effettiv, u żgur mhux raġuni xierqa s-sempliċi fatt li l-minorenni ma riditx tmur. L-appellanti kienet taf li kien hemm okkażjonijiet preċedenti fejn kien sarilha rapport lill-Pulizija,

għalhekk setgħet hi stess tinfurmahom mill-ewwel b'dak li kien ġara u tinforma lill-Qorti tal-Familja mill-aktar fis.

13. Jirriżulta li fil-mori ta' l-appell is-sitwazzjoni nqalbet. It-tfal bdew jirrisjedu ma' żewġha u l-appellanti jkollha dritt ta' aċċess. L-ewwel Qorti kkundannat lill-appellanti għal twiddiba u ċanfira. F'dawn iċ-ċirkostanzi din il-piena m'għadhiex tagħmel sens. Ikkunsidrat kollox, għalhekk, din il-Qorti sejra tagħti l-provvediment infraskritt.

14. Għal dawn il-motivi tiddeċiedi billi tirriforma s-sentenza appellata, u filwaqt li tikkonfermaha għal dik li hi ħtija, b'dan illi r-rifjut kien fir-rigward ta' waħda minn uliedhom, tirrevokaha in kwantu kkundannat lill-appellanti twiddiba u ċanfira u minflok, a tenur ta' l-artikolu 22 tal-Kap. 446 tal-Liġijiet ta' Malta tilliberaha bla kundizzjoni (*absolute discharge*).

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------